

stad@molndal.se

2022-06-10

Dnr 2020:5416

Rektor:

fredrik.melleroth@molndal.se

# Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för  
kvalitet i undervisningen i moderna språk –  
undervisning för kommunikativ förmåga vid Sör-  
gårdsskolan i Mölndals kommun

## Inledning

---

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Sörgårdsskolan. Syftet är att granska kvaliteten i några delar av undervisningen i moderna språk (i språken franska, spanska och tyska) – undervisning för kommunikativ förmåga inom ramen för språkval i grundskolan. Granskningen omfattar 30 grundskolor spridda över landet. Ett fåtal av skolorna erbjuder moderna språk via fjärrundervisning.

Granskningen ska besvara två frågeställningar:

1. I vilken utsträckning ger undervisningen i moderna språk eleverna möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga (produktion och interaktion) så att de kan använda målspråket i olika sammanhang?
2. I vilken utsträckning skapar skolan förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet som ger eleverna reella möjligheter att fullfölja sina studier i moderna språk?

Detta beslut avser Sörgårdsskolan i Mölndals kommun. Skolinspektionen har genomfört fyra lektionsobservationer i språken franska, spanska och tyska. Dessutom har intervjuer med elever, lärare och rektor genomförts. Granskningen genomfördes 2-3 samt 12 maj 2022 av utredaren Maria Lodmark. Utredarna Arne Hellmark, Kristina Svensson och Lena Knutsson har också deltagit i protokollföring under intervjuerna. Intervjuerna och lektionsobservationerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudmannen. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolor som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under februari 2023.

## Fakta om verksamheten

Sörgårdsskolan är en kommunal högstadieskola i Mölndal. På skolan går cirka 300 elever i årskurserna 7-9. Skolan erbjuder de moderna språken franska, spanska och tyska. De elever som inte läser något av dessa språk läser en kombination av svenska och engelska på tiden för språkvalet. Skolan leds av en rektor.

## Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen vilket beskrivs i bilaga 1 Bedömningsområden. Granskningens författ-

ningsstöd återfinns i bilaga 2. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men att utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär också en skriftlig redovisning av åtgärder av huvudmannen. Om Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

## Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Sörgårdsskolan i följande utsträckning:

### ***Undervisningen ger elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga***

Skolinspektionen bedömer att skolan i flera delar skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet i moderna språk men att utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektor bör skapa förutsättningar för samtliga lärare i moderna språk att kontinuerligt samverka kring planering och utveckling av undervisningen.

### ***Skolan skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet***

Skolinspektionen bedömer att skolan i flera delar skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet i moderna språk men att utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla skolans arbetssätt för att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i moderna språk. I detta ingår att följa upp omvalen och dess koppling till undervisningen.

## Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 1 december 2022 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till: maria.lodmark@skolinspektionen.se.  
Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2020:5416) i de handlingar som sänds in.

## Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område. I slutet på varje område finns en sammanfattande bedömning.

### Undervisningen ger elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga

I detta område granskas om undervisningen i moderna språk ger eleverna möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Det handlar bland annat om att eleverna får möjlighet att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift samt lära sig att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare.

#### *Lärarna bör samverka i högre grad för att planera och genomföra en undervisning som utvecklar elevernas kommunikativa förmåga*

Granskningen visar att flera av lärarna i moderna språk har en idé om att främja och utveckla elevernas kommunikativa förmåga. Ytterligare visar granskningen att inslag som stödjer interkulturell kompetens återkommer i undervisningen. Men granskningen visar också att lärarna inte planerar och utvecklar undervisningen i moderna språk tillsammans. Lärarna samverkar inte i någon större utsträckning och får få tillfällen till kollegialt lärande.

I intervju med lärarna beskriver de att de har en undervisningsidé kring den kommunikativa förmågan. Lärarna uttrycker att deras ambition är att eleverna ska kommunicera på målspråket och de jobbar mycket för att skapa en miljö i sina klassrum där eleverna vågar uttrycka sig. Både elever och lärare beskriver att de kan arbeta med rollspel om vardagliga situationer, dialoger och presentationer vilket kunde noteras vid några lektionsobservationer. Någon av lärarna berättar att hen också kan låta eleverna spela in sig själva om de känner sig blyga. Några av lärarna beskriver att de i början av lektionerna ägnar en stund till så kallade warm-ups vilket kan innebära att läraren kan inleda med att prata om något som hen gjort i helgen som eleverna kan svara på eller att eleverna får bilder som de får beskriva. Eleverna lyfter att de får arbeta med den kommunikativa förmågan på olika sätt. Några elever berättar att de oftast utgår ifrån läromedlet och att de skriver och ta-

lar utifrån de uppgifter som finns i det. Andra elever uppger att de ofta arbetar utifrån olika teman vilka kan handla om att boka rum, hobbies, att gå på restaurang etc.

Eleverna har olika beskrivningar om varför de valde att läsa det språk de valt. Någon för att hen reser ofta till länder där målspråket talas. En annan elev säger att kunna ett språk ger nya och fler möjligheter i framtiden. Det varierar mellan lärarna, säger eleverna, någon lärare talar om syftet att kunna ett språk kan vara jobb-möjligheter i framtiden medan någon annan lärare inte har ett "utanför skolan perspektiv".

När det gäller lärarnas möjligheter att förkovra sig inom forskning inom språkundervisning framkommer det vid lärarintervjun att en lärare deltagit i Språksprångets muntliga del och utvecklat sin undervisning utifrån detta. Rektorn säger att hen erbjudit alla lärare i moderna språk att delta i detta men att det endast var en lärare som valde det. Någon lärare uttrycker att om hen vill förkovra sig i forskning och beprövad erfarenhet så får hen göra det på eget initiativ och på sin fritid. Rektorn uppger att hen inte vet om och hur lärarna hämtar upp forskning och rön i sin planering av undervisningen men att hen kan få veta det genom lärarnas deltagande i det systematiska kvalitetsarbetet och kring sambedömning.

Vid intervju med lärarna framgår det att de väver in interkulturella inslag i undervisningen regelbundet. Dels finns det texter och övningar kopplade till olika målspråksländer i läromedlen som används. Där kan eleverna exempelvis jämföra hur man firar olika högtider i olika länder och i Sverige. I tyska gör eleverna i årskurs nio ett grupparbete där de ska informera om och göra reklam för ett förbundsland och de skall försöka övertyga sina klasskamrater att resa dit. I ämnet franska beskriver läraren att hen använder sig av olika klipp på nätet, serier och musik för att få in den interkulturella aspekten i undervisningen. Vid en lektionsobservation i ämnet franska lyssnar eleverna på en fransk sång och läraren berättar om sångens kompositör som är väldigt känd samt drar paralleller i texten till presidentens försök till att medla i kriget i Ukraina. Eleverna beskriver att de arbetar med den interkulturella aspekten i varierande omfattning. Några uppger att de gör det utifrån de texter som finns i deras läromedel medan andra beskriver att de gör fördjupade arbeten med tillhörande presentationer och att de arbetar med olika teman som handla om kultur och levnadssätt i de olika målspråksländerna. På frågan om de har något utbyte med målspråkstalare säger de att de inte har det men att de tycker att det skulle vara ett bra sätt att få fördjupade kunskaper i språket. Rektorn uppger att lärarna i varierande grad väver in de interkulturella aspekterna och att några av lärarna får in dessa delar som en naturlig del i undervisningen.

Lärarna berättar att det finns avsatt tid för ämneskonferens var tredje vecka men att de upplever att denna tid sällan kan användas för moderna språk. Under avsatt tid ska alla ämnen få utrymme och under en stor del av vårterminen har tiden lagts på att rätta nationella prov i svenska och engelska. Lärarna säger att även tidigare

har de inte kunnat använda denna tid för möten i moderna språk då skolan haft en gemensam kompetensutvecklingsinsats inom specialpedagogik. Lärarna uttrycker att de efterfrågar tid för att träffas men att moderna språk ofta prioriteras bort vilket innebär att de kan träffas i ämnesgruppen cirka en gång per termin. Detta innebär att inte samtliga lärare planerar och utvecklar undervisningen i moderna språk tillsammans. De två undervisande lärarna i ämnet spanska uttrycker att de kan samverka en del men som kollektiv finns inget samarbete. I intervju med rektorn säger hen att de försöker lägga tid så att lärarna i moderna språk kan träffas gemensamt under nittio minuter var tredje vecka.

#### *Arbetsformer och stöd för elevernas användande av målspråket varierar i de olika språken*

Granskningen visar att lärarna stöttar och utvecklar elevernas muntliga och skriftliga förmåga på målspråket. Lärarna använder sig i varierande grad av autentiskt material som på ett vardagsnära sätt utgår ifrån elevernas intressen och behov. Ytterligare visar granskningen att eleverna kan få både stöttning och mer utmaningar i målspråkundervisningen men att lärarna upplever att vissa klasser är stora och det är en stor diskrepans i elevernas behov vilket innebär att de inte hinner individanpassa i den utsträckning som de skulle vilja.

I intervju med elever framkommer att undervisningen ser olika ut beroende på vilket språk och vilken lärare de har. Några av eleverna berättar att undervisningen i moderna språk framförallt utgår ifrån läroboken med få inslag av annat undervisningsmaterial såsom filmer och annat. De beskriver att de arbetar mycket självständigt i sina text- och övningsböcker och att prov och läxor utgår ifrån dessa. Eleverna uppger att de tycker att läroboken är bra och att den lär dem grundläggande kunskaper. Andra elever beskriver att lärarna använder sig av olika typer av material som filmer, serier, autentiska nyhetsuppläsningar och musik i undervisningen. Vissa av eleverna berättar att de ofta arbetar med språket utifrån olika teman. Vid en lektionsobservation arbetade en klass utifrån ett tema om att handla.

Det varierar mellan de intervjuade eleverna om hur mycket de upplever att de själva och deras lärare talar målspråket under lektionerna. Några elever beskriver att de använder målspråket i hög omfattning för muntlig och skriftlig produktion och interaktion samt att deras lärare både talar målspråket i hög omfattning själv samt peppar och uppmuntrar eleverna att använda språket. Andra elever uppger att de pratar målspråket till viss del men att det är beroende på vad de gör och att läraren själv till stor del använder svenska. Elever i årskurs nio uttrycker att de använder målspråket mer än vad elever i årskurs åtta gör.

Eleverna har olika uppfattningar om huruvida deras lärare efterfrågar och styr undervisningen efter elevernas intressen och behov. Några elever säger att de fått ge förslag på någon film som de vill se men att deras intresseområden inte efterfrågas eller får någon påverkan på undervisningen i övrigt. Andra elever säger att de

kan få olika alternativ att välja emellan, till exempel i egna fördjupande arbeten. De flesta eleverna berättar att lärarna på olika sätt utvärderar undervisningen med sina elever, det kan vara utvärderingar efter en termin eller i samtal. Några elever uppger att de inte får respondera på undervisningen på något strukturerat sätt men att de kan få önska innehåll någon gång.

Några av de intervjuade eleverna säger att de tror att man kan få både lättare och svårare uppgifter i de respektive språken om behovet finns. Andra elever beskriver att de kan få mer stöd genom att läraren kan hjälpa eleverna genom att förklara igen, ge eleverna annat och alternativt material exempelvis online-övningar. Om eleverna vill utmana sig själva i tyska, lägger läraren till nya saker i övningarna för att eleverna ska kunna fördjupa sina kunskaper ytterligare eller genom att eleverna kan få olika skriftliga uppgifter som de efter egen förmåga kan utveckla.

Någon lärare säger i intervju att hen utgår ifrån läroboken i sin undervisning men att hen kompletterar med annat vid behov, exempel på det är visor, sånger och ramsor. Det blir mest gammal musik, rap går inte att använda, säger läraren. Det är alltför våldsamt. Någon annan uppger att hen använder hemsidor från målspråkslandet för exempelvis hör-och läsförståelse. Samtliga lärare berättar att de lägger mycket fokus på att eleverna ska få använda språket i både tal och skrift. I franskan upplever läraren att eleverna tycker att det kan vara svårt med målspråket, både att förstå vad läraren säger och också att använda språket själva. Detta medför att läraren, som i början av en termin, använder målspråket i hög omfattning går över till att tala och skriva mer svenska. En lärare som undervisar i spanska berättar att hen försöker tala och skriva mycket på målspråket och att eleverna måste använda vissa klassrumsfraser på målspråket, exempelvis om de behöver en ny penna eller vill gå på toaletten vilket hen ser goda effekter av.

På frågan om lärarna efterfrågar elevernas intressen så beskriver någon att eleverna kan vara med och påverka de teman som gruppen ska arbeta med medan någon annan uppger att eleverna ibland kan berätta om något instrument de spelar eller ett djur de har och att det kan komma in i undervisningen. Lärarna låter eleverna utvärdera undervisningen i moderna språk. Det gör de i slutet av varje termin och någon berättar att hen kan göra det efter att de avslutat något tema. Någon lärare säger att hen utvärderat läroböcker och någon annan har utvärderat läxor. Lärarna förändrar undervisningen efter elevernas feedback och det kan vara både utifrån form och innehåll.

Av lärarintervjun framgår att det är lärarna själva inom ramen för sin undervisning som stöttar eleverna och att de inte har någon specialpedagogisk kompetens knuten till moderna språk. Lärarna uppger att de inte har tid inom ramen för den ordinarie undervisningen att stötta alla elever i behov då många grupper är stora och förutsättningar till stöd inte finns. Detta berörs längre fram i detta beslut. Om någon elev behöver mer utmaningar uppger någon lärare att hen ger eleverna länkar

till hemsidor med mer autentiska texter. En annan lärare säger att hen försöker anpassa till allas individuella behov, också de som behöver mer utmaningar men att det är mycket svårt i en grupp med trettio elever.

#### *Eleverna får vägledning för att pröva strategier då språket inte räcker till*

Granskningen visar att lärarna använder sig av och delger eleverna olika strategier för att de ska kunna utveckla sin förmåga att kommunicera på målspråket.

Flera elever berättar intervju att de får hjälp av sina lärare att komma vidare om de fastnar i språket. Det kan vara att lärarna skriver upp synonymer på tavlan, ber dem att tänka på vad ordet de fastnat på heter på engelska eller svenska eller att lärarna försöker ge ledtrådar för att hjälpa eleverna framåt. Några av eleverna uppger att deras lärare oftast inte ger dem några strategier utan säger ord eller fras på målspråket utan att försöka få eleverna att komma på det själva.

Lärarna beskriver att de arbetat med att göra eleverna medvetna om olika språkliga strategier och hur man kan använda dem för att kunna komma vidare om man fastnat. Exempel på muntliga språkliga strategier kan vara att använda kroppsspråk, att göra ljud, använda sitt eget språk eller engelskan, säger en lärare. När det gäller strategier vid skriftlig produktion kan det vara att man som lärare ber dem att jämföra ordföljd och grammatik med engelskan.

Vid en lektionsobservation noterades att läraren hjälpte eleverna vidare när de fastnat på olika sätt, bland annat genom att ställa en motfråga till eleverna för att få dem att reflektera och själva hitta rätt ord och genom att fråga dem vad ordet heter på engelska. Läraren uppmuntrade eleverna att våga använda språket och att improvisera när de talar med varandra.

#### *Lärarna arbetar för att förebygga talängslan och uppmuntrar användningen av målspråket*

Granskningen visar att det till stora delar råder ett tillåtande klassrumsklimat i undervisningen i moderna språk. Vidare visar granskningen att lärarna medvetet arbetar för att eleverna ska våga tala målspråket på lektionerna genom att till viss del styra placeringar och samarbetsformer.

Några av de intervjuade eleverna beskriver att det är många elever i deras grupper som känner sig osäkra och rädda för att göra fel om de räcker upp handen. De berättar att lärarna försöker att peppa dem och talar om för dem att det inte spelar någon roll om det inte blir korrekt. Det handlar nog om att de känner sig blyga, säger eleverna och betonar att lärarna försöker se till att samtliga elever kommer till tals, även de som inte räcker upp handen. Ett par av eleverna beskriver att de har ett mycket tryggt klimat och att de vågar prata på målspråket utan oro. Lärarna låter oss sitta tillsammans med dem vi vill men om det inte fungerar så får vi byta plats, berättar dem.



Av intervjun med lärarna framkommer att de arbetar med att få ihop sina grupper i moderna språk. Många elever är mycket osäkra och rädda för att göra fel och därför arbetar de mycket med att skapa en trygg miljö. Det är bara undervisande lärare som får rätta en elev när den talar, berättar en lärare. Vissa av lärarna styr placeringen i klassrummet medan någon annan låter eleverna sitta med vem de vill förutsatt att det fungerar. Någon lärare berättar att hen arbetar mycket med rörelse i klassrummet där eleverna exempelvis får byta person de talar med genom att byta platser utifrån ett givet mönster. Detta för att avdramatisera talövningar och få eleverna vana vid att kunna samarbeta med alla. Detta var något som observerades vid lektionsbesök i tyskan.

### **Sammanfattande bedömning av området:**

Skolinspektionens granskning visar att flera av lärarna i moderna språk har en idé om att främja och utveckla elevernas kommunikativa förmåga. Ytterligare visar granskningen att inslag som stödjer interkulturell kompetens återkommer i undervisningen. Men granskningen visar också att inte lärarna planerar och utvecklar undervisningen i moderna språk tillsammans. Lärarna samverkar inte i någon större utsträckning och får få tillfällen till kollegialt lärande.

Granskningen visar att lärarna stöttar och utvecklar elevernas muntliga och skriftliga förmåga på målspråket. Lärarna använder sig i varierande grad av autentiskt material som på ett vardagsnära sätt utgår ifrån elevernas intressen och behov. Ytterligare visar granskningen att eleverna kan få både stöttning och mer utmaningar i målspråkundervisningen men att lärarna upplever att vissa klasser är stora och det är en stor diskrepans i elevernas behov vilket innebär att de inte hinner individanpassa i den utsträckning som de skulle vilja. Granskningen visar att lärarna använder sig av och delger eleverna olika strategier för att de ska kunna utveckla sin förmåga att kommunicera på målspråket.

Ytterligare visar granskningen att det till stora delar råder ett tillåtande klassrumsklimat i undervisningen i moderna språk. Slutligen visar granskningen att lärarna medvetet arbetar för att eleverna ska våga tala målspråket på lektionerna genom att till viss del styra placeringar och samarbetsformer.

### **Identifierat utvecklingsområde**

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektor bör skapa förutsättningar för samtliga lärare i moderna språk att kontinuerligt samverka kring planering och utveckling av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna i moderna språk har få tillfällen att kunna planera och utveckla undervisningen tillsammans. Lärarna planerar sin undervisning enskilt då gemensam tid inte finns i någon större utsträckning och detta är

något de saknar. Genom att skapa strukturer och förutsättningar för samverkan stärks också likvärdigheten i innehåll och utförande i respektive språk.

Skolinspektionen rekommenderar att rektor skapar förutsättningar för språklärarna att träffas samt leder och följer upp arbetet med att utveckla undervisningen i moderna språk för att säkerställa att undervisningen är likvärdig oavsett vilket språk eleverna läser.

## Skolan skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet

I detta område granskas skolans arbete för att skapa förutsättningar för hög kvalitet i undervisningen i moderna språk. Detta för att studierna i moderna språk ska förbli attraktiva och ge eleverna förutsättningar att fullfölja sina studier.

### *Moderna språk har i flera avseenden inte samma status som andra ämnen*

Granskningen visar att rektorn har ett visst engagemang för moderna språk samtidigt som hen lyfter att möjligheten till omval till svenska och engelska, att ämnet inte är obligatoriskt, skiljer moderna språks ställning från andra ämnen. Rektorn uppger att hen anser att ämnet är lite för lätt att byta bort och att det framför allt är i ämnet spanska som omval sker. Det är ett nytt ämne för eleverna i årskurs sex, som tar mycket tid och arbetsinsats, säger hen, vilket kan vara en orsak till att elever väljer att avbryta. De elever som är tillhör Mölndals kommun har fått sitt första handsval men de har också elever som kommer ifrån Göteborgs kommun och som inte kunnat välja spanska då dessa grupper varit fulla utan fått välja mellan franska eller tyska istället.

Ämnets status varierar hos eleverna men samtliga anser att de så kallade kärnämnen engelska, matematik och svenska är viktigare. Vissa uppger att de kan se att de kommer att ha nytta av målspråket i framtiden och därmed rankar de ämnets status högre medan andra inte ser att de kommer att använda det efter studietiden och då är de av uppfattningen att det inte har hög status eller är viktigt. Någon uppger att det har ett syfte då det ger extra poäng i slutbetyget. Vid lärarintervjun framkommer att någon lärare tycker att ämnet har låg status på skolan medan andra inte håller med. En lärare har gjort enkäter med sina elever där hen frågat hur de prioriterar ämnet och där de responderat att det är ett ämne de i hög grad prioriterar bort. De uppger också att då möjligheterna för eleverna att få stöd i moderna språk är små signalerar det att ämnet är lägre prioriterat från skolledningens sida.

Lärarna berättar att rektorn följer upp undervisningen i moderna språk i medarbetarsamtal och i samtal med elever och föräldrar. De önskar att hen kunde göra lektionsobservationer och få insyn i deras arbete på det sättet. De har uppföljningsdagar efter läsårets slut men någon av lärarna kan inte delta i dessa då hen är upptagen med lovskola för eleverna. Rektorn bekräftar att hen inte gör lektionsobservationer, dels på grund av arbetsbelastning men också utifrån att hen anser att undervisningen påverkas och att den bilden hen får av observationen kanske inte är representativ. Genom att tala med lärarna både enskilt och storgrupper får hen en bild av hur undervisningen fungerar. Efter varje läsår ska ämneslärare analysera resultat utifrån läroplansmål och kunskapsresultat. Rektorn säger att hen har noterat att undervisningen skiljer sig åt beroende på vilken lärare som undervisar. I vissa klassrum håller undervisningen inte tillräckligt hög kvalitet, säger hen.

#### *Arbetet för att säkra kompetensen i moderna språk kan utvecklas*

Granskningen visar att rektorn i högre utsträckning behöver uppmärksamma lärarnas behov av att ta del av mer ämnesdidaktisk forskning och skapa möjligheter för samtliga lärare att kunna diskutera, planera, genomföra och utveckla undervisningen tillsammans.

Alla lärare i moderna språk är behöriga på skolenheten. De deltar i skolans gemensamma kompetensutvecklingsinsatser som bland annat handlat om ledarskap i klassrummet och bedömning. Rektorn berättar att lärarna fått en förfrågan om att delta i Språksprånget men det är endast en av dem som nappat på erbjudandet. Då det varit pandemi med en hög arbetsbelastning har inte rektorn velat kräva att lärarna ska gå. Rektorn säger att de undervisande lärarna i moderna språk är en grupp som spretar och att hen har fått styra dessa lärare mer genom riktade uppdrag. Då effekten av rektorns insatser inte gett önskad effekt funderar hen på att koppla in en extern verksamhetsutvecklare för att försöka arbeta ihop gruppen. Rektorn säger att hen önskar att lärarna kommer till hen med tankar och önskemål kring fortbildning. Lärarna uppger att de haft möjligheter att gå på olika kompetenshöjande insatser tidigare men på grund av pandemin har de fryst inne. Lärarna efterfrågar möjligheter till kompetensutveckling, framförallt genom kollegialt lärande inom skolenheten men också andra insatser.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att skapa sig en bild av såväl gruppens som enskilda lärares kompetensutvecklingsbehov inom moderna språk. Vidare behöver lärarna i moderna språk ges förutsättningar i form av tid och riktlinjer för att systematiskt och gemensamt utveckla innehåll och arbetssätt. Rektorn bör följa upp detta arbete kontinuerligt.

#### *Arbetssätt och uppföljning för att främja att fler elever fullföljer sina studier behöver utvecklas*

Granskningen visar att det är främst elever som har svårigheter i ämnet moderna språk eller i andra ämnen som väljer att avbryta sina studier i moderna språk. Det

finns en tydlig rutin för hur ett avhopp kan göras rent formellt. Stöd utanför undervisningens ram ges i låg utsträckning.

Rektorn berättar att det finns en tydlig rutin på skolan när en elev avbryter studierna i moderna språk. Elevernas vårdnadshavare får hämta en blankett som ska fyllas i. Språkläraren får sedan tillstyrka bytet och sedan beslutar rektorn omvalet.

Rektorn och lärarna beskriver att skälen till att eleverna väljer att avbryta till största del beror på att de har svårigheter i ämnet moderna språk, andra ämnen eller på grund av stress. De säger också att det finns elever som inte orkar med läxbördan och att de inte prioriterar att göra läxor och annat arbete i det moderna språket. Lärarna säger att svårt att hitta den inre motivationen hos vissa elever och att de inte vill öva. Rektorn uppger att hen inte gjort någon närmre analys kring elevers avhopp i relation till resultat och kvalitet på undervisningen men att hen ser att det finns skillnader mellan de olika språken utifrån avhopp och att det skulle kunna kopplas till undervisningens kvalitet i respektive språk.

Lärarna uppger att de ger anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen vilket kan vara tydliga instruktioner och placering i klassrummet. De säger att det finns en gräns för hur mycket de kan anpassa och det finns inga stödåtgärder riktade mot moderna språk i övrigt. Rektorn bekräftar att de inte har elever som får stöd i moderna språk utanför ordinarie undervisning. Hen tycker att det finns mer att önska utifrån att ge elever i behov av stöd det i moderna språk och menar att de inte har adekvat kompetens bland speciallärarna på skolenheten. Vi skulle behöva göra om vår organisation kring stöd för moderna språk, säger hen. Det finns inga elever som har åtgärdsprogram utifrån ämnet moderna språk trots att lärarna uppger att det finns flera elever som riskerar att inte nå målen.

I enskilda samtal med elever som valt att avbryta uppger de att den främsta anledningen till varför de slutat läsa det moderna språket var att de tyckte det var svårt. I något fall var det läraren som initierade bytet och i ett par fall uppger eleverna att det var de själva som ville byta och deras lärare tyckte också att det var en bra idé att de bytte till svenska/engelska. Ett par av de intervjuade eleverna hade velat fortsätta sina studier i moderna språk om det funnits möjligheter till stöd.

Informationsinhämtning från skolan visar att av skolans 297 elever i årskurserna 7-9 läser 16 elever svenska/engelska istället för moderna språk.

### **Sammanfattande bedömning av området:**

Skolinspektionens granskning visar att rektorn visar ett visst engagemang för moderna språk samtidigt som hen lyfter att möjligheten till omval till svenska och engelska, att ämnet inte är obligatoriskt, skiljer moderna språks ställning från andra ämnen. Ytterligare visar granskningen att rektorn i högre utsträckning behöver uppmärksamma lärarnas behov av att ta del av mer ämnesdidaktisk forskning och skapa möjligheter för samtliga lärare att kunna diskutera, planera, genomföra och utveckla undervisningen tillsammans. Slutligen visar granskningen att det är främst elever som har svårigheter i ämnet eller i andra ämnen som väljer att avbryta sina studier i moderna språk. Det finns en tydlig rutin för hur ett avhopp kan göras rent formellt. Stöd utanför undervisningens ram ges i låg utsträckning.

### Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla skolans arbetssätt för att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i moderna språk. I detta ingår att följa upp omvalen och dess koppling till undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att elevers möjlighet att få stöd i moderna språk är små. Flera elever väljer bort moderna språk för att klara kunskapskraven i andra ämnen men uttrycker att om de kunnat få ytterligare stöd hade de velat slutföra sina studier. Skolan följer inte upp elevernas orsaker till varför de avbryter sina studier i moderna språk och om det finns kopplingar till undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar att skolan gör uppföljningar av varför eleverna avbryter studier i moderna språk för att se om det finns kopplingar till undervisningens upplägg, kvalitet och/eller möjligheter att få stöd. Vidare förutsätter Skolinspektionen att skolenheten från och med nu ser moderna språk som likvärdigt med övriga ämnen när det gäller att ge extra anpassningar och särskilt stöd.

På Skolinspektionens vägnar

**X** Anna Wide

---

Anna Wide  
Beslutsfattare  
Signerat av: Anna Wide

**X** Maria Lodmark

---

Maria Lodmark  
Utredare  
Signerat av: Maria Lodmark

## Bilaga 1: Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Inom respektive frågeställning granskas följande:

**Frågeställning 1: I vilken utsträckning ger undervisningen i moderna språk elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga (produktion och interaktion) så att de kan använda målspråket i olika sammanhang?**

1. Undervisningsidé kring kommunikativ förmåga på målspråket
2. Arbetsformer och stöd för användande av målspråket
3. Vägledning och arbetssätt för att pröva strategier då språket inte räcker till
4. Klassrumsklimat för att förebygga talängslan och uppmuntra användning av språket

**Frågeställning 2: I vilken utsträckning skapar skolan förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet som ger elever reella möjligheter att fullfölja sina studier i moderna språk?**

1. Likvärdig status kring undervisningen i moderna språk
2. Arbete för att säkra kompetens till undervisningen i moderna språk
3. Förutsättningar för fjärrundervisning i moderna språk (endast för skolor med fjärrundervisning)
4. Arbetssätt för att främja att fler elever fullföljer studier i moderna språk

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:  
(<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/skolans-arbete-for-kvalitet-i-undervisningen-i-moderna-sprak--undervisning-for-kommunikativ-for-maga/>)

## Bilaga 2: Författningsstöd

---

Enligt **skollagen**<sup>1</sup> ska elever i grundskolan erbjudas undervisning i moderna språk. I **skolförordningen**<sup>2</sup> anges under vilka förutsättningar som undervisning ska erbjudas och anordnas i språken franska, spanska och tyska. Under vissa förutsättningar får fjärrundervisning anordnas i ämnet moderna språk i grundskolan (10 kap 4 och 8 §§ och 21 kap 2-5 §§ skollagen, 5 a kap. 2-4 §§ och 9 kap. 5-7 skolförordningen).

### Frågeställning 1

Enligt **skollagen** ska det i utbildningen i grundskolan tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I skollagen föreskrivs att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vidare anges i skollagen att elever i grundskolan ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Av skollagens framgår också att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av **skolförordningen** framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Av **läroplanen** framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning. Vidare anges i läroplanen att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan. Därtill framgår av läroplanen att läraren tillsammans med eleverna ska planera och utvärdera undervisningen. Av läroplanen framgår också att rektorn har ansvaret för skolans resultat och, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet (1 kap. 4-5 §§, 3 kap 2 § och 5 kap 3 § skollagen, 5 kap. 2 § skolförordningen, Lgr11; 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).

Av **kursplanen**<sup>3</sup> för ämnet moderna språk framgår att undervisningen i moderna språk syftar till att bland annat ge eleverna möjlighet att utveckla en allsidig

---

<sup>1</sup> Skollag (SFS 2010:800)

<sup>2</sup> Skolförordning (SFS 2011:185)

<sup>3</sup> Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Kursplaner, 5.6 Moderna språk.



kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talat och skrivet språk, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att stödja kommunikationen och lösa problem när språkkunskaperna inte räcker till<sup>4</sup> (Lgr11; Kursplaner, 5.6 Moderna språk).

## Frågeställning 2

I **skollagen** föreskrivs att det pedagogiska arbetet vid skolenheten ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas och ansvarar för att kvalitetsarbete vid skolenheten genomförs. I **läroplanen** anges att rektor ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Vidare har rektorn, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (2 kap. 9 § och 4 kap. 4 § skollagen, Lgr 11; Varje skolas utveckling, 2.8 Rektors ansvar).

En elev i grundskolan ska enligt **skollagen** ges extra anpassningar om det befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Särskilt stöd i grundskolan ska ges elever på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av **läroplanen** framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (3 kap 5 och 7-10 §§ skollagen, Lgr; 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektors ansvar).

---

<sup>4</sup> Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ändras den 2 juli 2021 genom förordning SKOLFS 2021:5 som tillämpas första gången på utbildning från och med höstterminen 2022 (Lgr22).

## Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

|                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Utvecklingsområde X</b>                                                                                                                                                                                                    |
| Redovisa vilka åtgärder som genomförts:                                                                                                                                                                                       |
| Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:                                                                                                                                       |
| Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:                                                                                                                                                                  |
| Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:                                                                                                                                                                         |
| En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt? |